

Наукова школа «Моральні основи соціалізації особистості»

Керівник наукової школи – Павелків Роман Володимирович,
доктор психологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи
України, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології
Рівненського державного гуманітарного університету

Дисертаційні роботи керівника

Психологічні особливості усвідомлення молодшими школярами своєї поведінки:

дис. канд психол. наук, Інститут психології імені Г.С.Костюка АПН
Київ, 1990.

Розвиток моральної свідомості та самосвідомості в молодшому шкільному віці.

дис. доктора психол. наук, Інститут психології імені Г.С.Костюка АПН
Київ, 2005.

Кількість наукових публікацій – понад 200, із них 6 монографій, 11 посібників, 9 підручників

Напрями наукових пошуків

Вектор наукового пошуку – проблеми психології розвитку. У межах діяльності наукової школи виконано розробку двох наукових проектів із держбюджетним фінансуванням та наукові проекти кафедри вікової та педагогічної психології.

Феноменологія морального розвитку особистості : детермінація, механізми, генезис

(Номер державної реєстрації НДР – 0106В000636)

У результаті проведеної роботи здійснено виокремлення принципів, шляхів та засобів психолого-педагогічного впливу на моральну сферу школярів, простежено логіку формування механізму особистісної та моральної рефлексії, проаналізовані особливості саморегуляції поведінки у молодшому шкільному віці, описано один з найгуманістичніших типів саморегуляції – альтруїстичний, встановлено необхідність включення рефлексивних компонентів у навчально-виховний процес, як основи психолого-педагогічного супроводу розвитку моральної рефлексії, простежено вплив педагогічних позицій вчителя та активного соціально-психологічного навчання на механізми моральної свідомості, проаналізовано закономірності використання засобів масової інформації з метою розвитку у дітей здатності виокремлювати моральний контекст у телевізійних програмах та засвоєння позитивних зразків моральної поведінки, простежено логіку сприймання дітьми агресії у продуктах телереклами та телевізійних програм, виокремлено психосемантичні виміри як компоненти структури сприйняття моральних якостей героїв мультфільму та критерії оцінки моральної свідомості (гуманність сцени, осмисленість, емпатійне співпереживання, реалістичність, задоволення від моральних вчинків та якостей).

Розвиток просоціальної поведінки як передумова морального становлення особистості

(Номер державної реєстрації НДР: 0112U002043)

Науковий проект спрямований на розкриття унікально значимої форми соціальної поведінки людини, яка спрямована на безкорисну підтримку оточуючих, розвиток альтруїстичних тенденцій у структурах людської психіки і поведінки, готовність діяти на користь інших людей. Саме засвоєння просоціальних стратегій веде до глибинної інтеріоризації принципів моралі та відповідно розвитку моральної свідомості особистості. Дослідження спрямоване на вивчення широкого спектру просоціальної мотивації і її детермінуючих впливів. Увага зосереджується як на позитивні мотиваційні спонуки: колективізм, принциповість, альтруїзм, так і на аналіз егоїстичних тенденцій у контексті соціально ціннісних форм. У ході роботи передбачається вивчення таких конструктів людської психіки як моральна свідомість та самосвідомість, їх функціонування у різні періоди онтогенезу, механізми засвоєння соціальних приписів, процес їх інтеріоризації та їх втілення у реальній поведінці. Проект передбачає пошук шляхів інтенсифікації процесу соціалізації особистості, засвоєння центральних моральних тенденцій, домінуюча роль серед яких належить визнанню альтруїстичних стратегій. Результати проекту будуть подані у формі монографічного викладу, у змісті якого будуть висвітлені як теоретичні надбання, так і результати експериментальних пошуків.

Моральні основи соціалізації особистості

(Державний реєстраційний номер 0116U006541)

Науковий проект спрямований на розкриття моральних основ головного соціального процесу налагодження взаємодії між особистістю і соціальним середовищем, долучення індивіда до загальнолюдських цінностей, його включення у загальний соціальний контекст. Дослідження спрямоване на вивчення загальних закономірностей сприйняття, усвідомлення та інтеріоризації моральних приписів, аналізу процесу первинної адаптації та інтеграції індивіда у соціальні спільноти на основі прийняття моральних вимог та розвитку особистісно-моральної парадигми. Особлива увага зосереджуватиметься на вивченні здатності індивіда виокремлювати і диференціювати моральний контекст соціальних зразків, протистояти асоціальним впливам, адекватно оцінювати вчинки, протистояти негативним соціальним впливам. Проект передбачає пошук шляхів інтенсифікації процесу соціалізації особистості, засвоєння центральних моральних тенденцій, розвиток вибірковості у сприйнятті соціальних зразків на основі сформованої системи особистісних цінностей.

Захищені дисертаційні дослідження у руслі проблематика наукової школи

1. **Романчук В. П.** Організаційно-педагогічні умови підготовки старшокласників до вибору майбутньої професії у навчально-трудої діяльності : автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.07 – теорія та методика виховання / В. П. Романчук; Ін-т пробл. виховання АПН України. – К., 2002.

2. **Середюк Л. А.** Педагогічні умови оптимізації процесу особистісного самовираження старшокласників : автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.07 – теорія та методика виховання / Л. А. Середюк; Ін-т пробл. виховання АПН України. – К., 2002.

3. **Філоненко М. М.** Спостереження і спостережливість як умови формування екологічного мислення молодших школярів : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / М. М. Філоненко; Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. – Рівне, 2002.

4. **Корчакова Н. В.** Психологічні особливості особистісної самопрезентації дітей молодшого шкільного віку : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Н. В. Корчакова; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2004.

5. **Касаткіна О. В.** Психолого-педагогічні основи розвитку комунікативної компетентності студентів (на прикладі вивчення англійської мови) : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / О. В. Касаткіна; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2007.

6. **Яцюк Н. О.** Особливості моральної рефлексії в молодшому шкільному віці : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Н. О. Яцюк; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2008.

7. **Квашук О. В.** Психологічні чинники впливу телебачення та становлення моральної свідомості молодших школярів : автореф. дис. ...канд.

психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / О. В. Квашук; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2008.

8. **Назарець Л. М.** Особливості емоційної регуляції в формуванні пізнавальних інтересів підлітків : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Л. М. Назарець; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2009.

9. **Славіна Н. С.** Психологічні особливості емоційно-почуттєвого розвитку дітей старшого дошкільного віку : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Н. С. Славіна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2009.

10. **Димченко Н. С.** Психологічні особливості розвитку професійної рефлексії у майбутніх менеджерів-економістів : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Н. С. Димченко; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2010.

11. **Кулаков Р. С.** Особливості становлення самооцінки та рівня домагань старшокласників як психологічних детермінант їх професійного самовизначення : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Р. С. Кулаков; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К., 2013.

12. **Ганжа М. В.** Педагогічні умови естетичного виховання молодших школярів засобами дизайну : автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.07 – теорія та методика виховання / М. В. Ганжа; Ін-т пробл. виховання НАПН України. – К., 2013.

13. **Пивоварчук Т. О.** Психологічні чинники розвитку комунікативних здібностей студентів-філологів : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Т. О. Пивоварчук; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2013.

14. **Остапчук Н. О.** Формування у майбутніх педагогів готовності до особистісного типу спілкування : автореф. дис. ...канд. пед. наук: 13.00.07 – теорія і методика виховання / Н. О. Остапчук; Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань, 2015.

15. **Кулакова Л. М.** Формування почуття власної гідності у молодших школярів в умовах навчальної діяльності : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Л. М. Кулакова; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2015.

16. **Курдибаха О. М.** Психологічні особливості гендерної соціалізації підлітків в умовах позашкільних навчальних закладів : автореф. дис. ...канд. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / О. М. Курдибаха; Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – К., 2017.

17. **Поліщук Ольга Павлівна** Формування морально-ціннісних орієнтацій молодших школярів у процесі позакласної виховної роботи / О. П. Поліщук // Дис....доктора філософії: 011 – освітні, педагогічні науки; спеціалізована вчена рада PhD ДФ 47.053.001 Рівненського державного гуманітарного університету (28 серпня 2020 р.)

18. **Березюк Тетяна Петрівна.** Психологічні особливості розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів невиробничої сфери у вищих

навчальних закладах / Т.П.Березюк // Дис. ...канд.. психол. наук: 19.00.07 - пед. та вікова психологія; Інститут психології ім. Г.С.Костюка НАПН України, спеціалізована вчена рада Д 26.453.02; (22 вересня 2021 р.).

19. **Хомич Іванна Сергіївна.** Особистісні детермінанти розвитку суспільно значущої поведінки молодших школярів / І.С.Хомич // Дис. ...канд.. психол. наук: 19.00.07 - пед. та вікова психологія; Інститут психології ім. Г.С.Костюка НАПН України, спеціалізована вчена рада Д 26.453.02; (27 вересня 2021 р.).

Докторські дисертації, виконані та захищені під керівництвом Р. В. Павелків

1. **Потапчук Т. В.** Теоретико-методичні основи формування національно-культурної ідентичності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : автореф. дис. ...докт. пед. наук: 13.00.07 – теорія і методика виховання / Т.В. Потапчук; Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ, 2015.

2. **Корчакова Н. В.** Вікова генеза просоціальності особистості : автореф. дис. ...докт. психол. наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Н.В. Корчакова; Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2018.

Список праць керівника школи Монографії

1. Розвиток моральної свідомості та самосвідомості у дитячому віці : монографія / Р. В. Павелків. – Рівне : Волинські обереги, 2004. – 248 с.

2. Феноменологія морального розвитку особистості: детермінація, механізми, генезис: монографія / під ред. Р. В. Павелківа, Н. В. Корчакової. – Рівне : Волинські обереги, 2009. – 368 с.

3. Просоціальний розвиток особистості: монографія / під ред. Р. В. Павелківа, Н. В. Корчакової. - Рівне: видавець О.Зень, 2013.- 424 с.

4. Інноватика у вихованні: теоретико-прикладні аспекти: монографія / Баліка Л. М., Бісовецька Л. А., Бричок С. Б., Гриневич М. Н., Гринькова Н. М., Грицюк Н. Й., Карпенчук С. Г., Климчук В. В., Кособуцька Г. П., Опанасюк В. В., Павелків О. М., Павелків Р. В., Петренко О. Б., Петренко С. В., Примаєв О. М., Пустовіт Г. П., Рабешко О. М., Сойчук Р. Л., Стельмашук Ж. Г., Ціпан Т. Т.; за наук. ред. О. Б. Петренко. – Рівне : О. Зень, 2017. – 365 с.

5. Особистість у контексті морального та професійного зростання: монографія / за ред. Р.В.Павелківа, Н.В.Корчакової. – Київ: «Центр учбової літератури», 2019. – 192 с.

6. Філософія освітнього простору: психологічний вимір: колективна монографія / під ред. Р.В.Павелківа, Н.В.Корчакової. – Київ, вид-во «Центр учбової літератури», 2021. – 400 с.

Посібники

1. Педагогічна психологія : (теоретичні концепції та практикум) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – Рівне, 2003. – 297 с.
2. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) : метод. посіб. / Г. П. Коваль, Р. В. Павелків, В. В. Сілков. – Т. : Підручники і посібники, 2005. – 154 с.
3. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало ; М-во освіти і науки України. – К., Рівне, 2006. – 528 с.
4. Зміст, дидактичні структури та методичне забезпечення уроків у початкових класах (психологічні та педагогічні аспекти) : навч.-метод. посіб. для студ. пед. ф-ту / Г. П. Коваль, Р. В. Павелків, В. В. Сілков та ін. ; М-во освіти і науки України, РДГУ. – Т. : Підручники і посібники, 2006. – 192 с.
5. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К. : Академвидав, 2008. – 432 с.
6. Дитяча психологія : практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – Рівне : [Волинські обереги], 2008. – 316 с.
7. Короткий довідник з дитячої психології / Р. В. Павелків. – Рівне, 2008. – 55 с.
8. Загальна психологія : підручник для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – Вид. 3-тє, допов. – К. : Кондор, 2009. – 570 с.
9. Дитяча психологія : навч. посіб. для самост. роб. студ. Серія: САМ / Р. В. Павелків. – К. : Академвидав, 2010. – 430 с.
10. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу: навч. посібник для студентів ВНЗ. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 232 с.
11. Геронтопсихологія: медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння / Р.В.Павелків, Є.М.Харченко: навч.посіб. для студентів психол., мед та юрид.спец.. – Рівне: РДГУ, 2018. – 479 с.

Підручники:

1. Загальна психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – К., 2002. – 506 с.
2. Загальна психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. – 2-е вид. / Р. В. Павелків. – К., 2004. – 506 с.
3. Загальна психологія [Електронний ресурс] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – Вид. 3-тє, допов. – К. : Кондор, 2009. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).
4. Загальна психологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – Вид. 3-тє, допов. – К. : Кондор, 2009. – 576 с.
5. Вікова психологія : навч. посіб.: підручник для студентів ВНЗ. – Рівне: видавець О.Зень, 2010 – 368 с.
6. Вікова психологія: підручник / Р. В. Павелків. – К.: Кондор, 2011. – 469 с.
7. Загальна психологія : підручник для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків. – Вид. 4-тє, допов. – К. : Кондор, 2013. – 576 с.
8. Дитяча психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Р. В. Павелків, О. П. Цигипало. – К.: Академвидав, 2015. – 400 с.

9. Вікова психологія(видання 2-е, стереотипне): Підручник для студентів ВНЗ. / Р. В. Павелків. – К.: Кондор, 2015. – 469 с.